

Posudek na práci pana Mgr. Bc. Hanuše Nykla, Ph.D. Slavjanofilství a slavjanofilské paradigma v ruské filosofii 19. století

Téma předložené dizertační práce je velmi dobře zvolené, odpovídá současným trendům moderní evropské a české historiografie a vzhledem k dosavadním uchazečovým zkušenostem a pracovním výsledkům skýtá šanci na doplnění dosavadní úrovně poznání vývoje ruského filozofického myšlení 19. století v českém prostředí. Předložená práce se zabývá velmi zajímavými otázkami, které svou podstatou stojí na pomezí mezi dějinami filozofie, historiografie a filozofie dějin a dějinami teologie a také obecně kulturními dějinami. Pan Hanuš Nykl přistoupil ke studiu vyčleněného úkolu velmi odpovědně. Zvládl nejednoduché studium potřebných textů vzešlých ze slavjanofilského prostředí a stejně úspěšně se dokázal vyrovnat se starší i novější, prakticky však pouze ruskou literaturou, která se zvoleného tématu dotýká zásadně, ale též i jenom vzdáleně. Klasicky koncipované „povinné“ pasáže hodnotící prameny a výsledky dosavadního bádání manifestují nadhled a rozhled, které při zpracování tématu uplatnil. Autor rovněž zvolil odpovídající metodologická východiska a postupy a prokázal, že se velmi dobře orientuje ve filozofii a teologii.

V ústrojně dělené práci jsou velmi hodnotné kapitoly, v nichž se věnuje rozboru myšlení a názorů Alexeje Chomjakova a Ivana Kirejevského. V případě A. Chomjakova je třeba zvláště ocenit, že se nevěnoval pouze tradičně a nejčastěji připomínanému principu sobornosti, ale i dalším otázkám. Cenný je např. postřeh, že jeho teologie vyrůstá z polemiky vůči západoevropskému prostředí, který se opírá o rozbor názorů na západní církve, jak se projeví v brožurách, které psal a nechával tisknout právě pro západoevropské prostředí. V případě Ivana Kirejevského je třeba ocenit analýzu jeho postupné proměny ve slavjanofila, kterou provázelo přimknutí se k hodnotám střeženým ruskou pravoslavnou církví. S ní souvisí i další velmi hodnotný postřeh v podobě torie o spojení myšlení a náboženství, které zajímavým způsobem přispívá k charakteristice ruského prostředí. Vyrovnat se také dokázal s poměrně složitým problémem Kirejevského „evropanství“, především proto, že poukazuje na fakt, že slavjanofilství nelze chápat stranicky jako doktrínu.

Shrnutí a závěr představují samostatnou úvahu, opřenu i o poznámkový aparát, a naznačují autorovy postoje ke studovanému tématu, stejně jako perspektivy dalšího bádání.

V interpretaci některých jevů je zcela pochopitelně závislý na zdrojích, tento fakt ale nic neubírá originalitě práce a jejímu nespornému přínosu, jenž spočívá především v upřesňování tradičně příliš obecně formulovaných hodnocení.

Práce je vybavena obsáhlým poznámkovým aparátem, netradiční a těžko akceptovatelný způsob citování autor použil při analýze textů, kde uvádí čísla stran přímo v textu. Samotný text je psán svěžím odborným jazykem, ocenit je třeba, že autor neskouzl k módním vyjadřovacím klišé z jiných sfér jazyka také to, že gramatické lapsy jsou minimální. Předložená dizertační práce pana Hanuše Nykla obsahuje všechny požadované náležitosti, je zpracována metodologicky odpovídajícím způsobem a přináší původní výsledky. Práci doporučuji k obhajobě.

V Brně 18. prosince 2008

Doc. Dr. Pavel Boček, CSc.